

Reflexions per a la postpandèmia a Ca Revolta

CIVILITZAR LA DEFENSA

(OBJECCIÓ FISCAL EN TEMPS DE PANDÈMIES)

Per Santi Almiñana, objector fiscal a la despesa militar

La present crisi sanitària ens ha dut a un llarg confinament, a la vegada forçat i voluntari, i a passar per situacions que la gran majoria de la societat no havíem experimentat abans. La salut i l'economia, tant personals com empresarials i públiques, han patit un fort sotrac derivat de l'expansió d'un virus i, també, de la gestió que se n'ha fet de la crisi. Tot plegat ens està provocant sensacions associades a la por i a la inseguretat amb la consegüent necessitat de protecció, de defensa. D'altra banda, a nivell ciutadà i també empresarial, han aparegut gestos de solidaritat i de proximitat amb els altres que mai no havien afectat a sectors tan amples de la societat.

La doble pandèmia, sanitària i d'histèria col·lectiva, ha situat les institucions públiques contra les cordes. L'aparell de l'Estat, tirant pel camí més recte, ha optat per les vestidures de *pare protector*, renunciant a intentar implicar a la societat civil en la gestió de la crisi. En una lluita pel control de la situació, i també per l'elaboració del relat de la situació, l'autoritat tracta d'afirmar-se com garant de la seguretat de la població. Els representants dels governs (estatal i autonòmics) fan aparicions diàries per transmetre la sensació de que, tot i els problemes d'organització i abastiment, s'està controlant la situació amb mesures sanitàries i econòmiques suficients. Com demanen les circumstàncies, el sector públic sanitari, tot i la seua debilitat, s'ha exhibit com el múscul principal en la defensa davant la crisi. Al mateix temps les diverses forces de seguretat (Policia Nacional Guardia Civil, policies locals i autonòmiques) se'ns han mostrat com garants de la seguretat al carrer i aliades necessàries de la població. Les Forces Armades, necessitades de prestigi social, han estat incorporades a la posada en escena

amb aparicions a les rodes de premsa, i també amb la presència a la via pública, principalment sota la forma d'Unitat Militar d'Emergències (UME).

Potser no som, o no ens considerem, una societat suficientment madura per optar per un abordatge més comunitari de la situació.

El transcurs de la crisi sanitària amb col·lapse, o amenaça de col·lapse, del sistema sanitari a molts llocs d'Espanya, ha convertit en majoritari el pensament de que no estem preparats per fer-li front perquè hi ha sectors essencials que no tenen dotacions materials i personals suficients. És freqüent escoltar a persones de la política, de la comunicació, i de la població en general, afirmar amb rotunditat que cal dedicar més diners tant a la investigació com a l'atenció sanitàries. Açò posa damunt la taula una doble qüestió cabdal per als dies que venen: **¿d'on traurem els recursos per satisfer eixes carències a la vegada que afrontem la brutal crisi economicosocial que se'ns anuncia? ¿com s'assignaran als diferents sectors de la societat, uns pressupostos públics que potser venen acompanyats de reducció d'ingressos?** Açò es perfila com un gran tema de debat que no hauria de quedar en l'àmbit dels diversos parlaments. Una part suficient de la societat, convertida en proactiva, ha d'exigir la participació pública en esta discussió i en les corresponents decisions.

Si estem d'acord en què la situació present és el fruit d'un mal funcionament a nivell global i local, la crisi econòmica i social que se'ns ve al damunt ens hauria de permetre plantejar mesures mai practicades, tant a nivell personal com institucional per tal d'esmortir-ne l'impacte i defensar-nos de noves crisis relacionades. En este procés de presa de decisions considere del tot convenient que hi haja una participació social real, i que intentem aplicar-hi una *racionalitat imaginativa* que incorpore tot el que estem aprenent en estes setmanes. Tot plegat ens podria dur a un canvi de paradigma sobre la manera d'organitzar l'economia i la societat.

L'objecció fiscal: un impuls per construir la defensa social

El moviment antimilitarista a Espanya fa anys que, amb diverses campanyes, qüestiona de sota-rel el concepte hegemònic de DEFENSA (habitualment articulat al voltant d'estructures militars) llançant una triple pregunta: **Què volem defensar? De què volem defensar-nos? Com volem fer-ho?** Estes qüestions, que duen implícita la contraposició entre *defensa militar i defensa social*, són una interpel·lació a la societat perquè participe en la definició i satisfacció de les seues necessitats de defensa. Traslladada al terreny pressupostari, i a l'àmbit de les decisions personals, la triple pregunta es transforma en una molt més directa: **¿on vols, i on no vols, que vagen a parar els teus impostos?**

Intentant respondre'm estes preguntes en el moment actual, em semblen pertinents elements argumentals com els següents:

- Sembla clar que necessitem un sector investigador i sanitari potent que ens pugui defensar de crisis com la que estem patint, a l'igual que necessitem un sector investigador que describa i pose sobre la taula de manera contundent i pedagògica la situació planetària en que ens trobem i la relació que la salut ambiental té amb la salut de les persones i de les comunitats (p.ex, en referència a la crisi present, recordant-nos el vincle entre el model econòmic, la pèrdua de biodiversitat, i les zoonosis). Igualment clar resulta que hem descuidat sectors productius estratègics que són clau en situacions de crisi, com ara el sector agropecuari de proximitat. Cal més inversió en personal i en mitjans per subsanar estes carències.

- A l'Estat Espanyol, tenim unes Forces Armades (FAS) amb unes 130.000 persones i una despesa anual de més de 20.000 milions d'euros. Com ha quedat palès, tot este arsenal de recursos no està preparat per defensar-nos d'una crisi com l'actual. Amb els seus caríssims equipaments i municions de guerra, no han estat capaços de trobar i neutralitzar l'«enemic». Més bé al contrari, podríem dir que en lloc de ser un sistema de defensa, les FAS conformen un sistema que agredeix a la pròpia població perquè dilapida uns recursos que veiem, ara, com imprescindibles en la protecció de la salut i en el sustent de la població en situacions de crisi. Cert és que dins d'estes FAS està també la Unitat Militar d'Emergències (UME), creada en 2005 per a ser, en paraules de la pròpia institució, «la respuesta de las Fuerzas Armadas ante catástrofes», però també és cert que la tasca de la UME davant la crisi sanitària, tasca socialment molt valorada, seria igualment valuosa si l'haguera realitzat personal no vinculat a les Forces Armades sinó a un cos civil, ja existent (Protecció Civil, Bombers, serveis de neteja,...) o de nova creació, dotat de personal i recursos materials suficients. El mateix es pot dir sobre qualsevol de les tasques que es poden assignar a la UME (ajuda davant riudes, incendis, terratrèmols,...). Recordem que la UME està formada per unes 4.000 persones (el 3% del total de les FAS) i té un pressupost anual d'uns 30 milions d'euros (el 0,15% del total dedicat a les Forces Armades). Considerant estes dotacions de personal i recursos, mínimes comparades amb les totals de les Forces Armades, el paper principal de la UME en esta crisi potser no ha sigut tant netejar els carrers per defensar-nos d'un virus com rentar i protegir del pensament crític la imatge d'unas FAS que, en conjunt, presenten una relació cost/benefici elevadíssima, consumint gran quantitat de recursos humans i materials sense oferir-nos una protecció real davant este tipus de crisis.

- Són moltes les veus que diuen que no devem tornar a la «normalitat» prèvia a la crisi. Si volem arribar a un nou estat de coses, a un nou paradigma socioeconòmic

allunyat de la globalització que ens ha dut fins ací, pot resultar útil recuperar la guia que, ja en 1994, va establir el *Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament* (PNUD) on es plantejava com objectiu mundial la seguretat humana. Este concepte queda descrit enunciant els seus 7 elements:

- seguretat econòmica (davant l'amenaça de la pobresa)
- seguretat alimentària (davant l'amenaça de la fam)
- seguretat de salut (davant l'amenaça de lesions i malalties)
- seguretat mediambiental (davant l'amenaça del deteriorament del medi ambient i de l'exhauriment de recursos)
- seguretat personal (davant les diferents formes de violència)
- seguretat comunal (davant l'amenaça contra la integritat de les diferents cultures)
- seguretat política (davant l'amenaça de la repressió política)

Una breu reflexió al voltant de tots estos elements em fa vore que el destí militar dels impostos és el pitjor dels destins possibles.

Per això cada any, quan arriba el moment de fer la declaració de renda, practique **l'OBJECCIÓ FISCAL A LA DESPESA MILITAR**: sumant-me a una campanya col·lectiva a nivell estatal i fent publicitat de l'acte, trac una quantitat simbòlica de la part dels meus impostos que Hisenda destinaria a qüestions militars, i la desvie a algun col·lectiu que ajude a defensar la seguretat humana tal com l'he descrita més amunt. Tant el destí dels diners com la quantitat a objectar els tria cadascú. Des d'1€ (podem tindre present que 425€ és l'import aproximat de la despesa militar per càpita). És més important l'acte d'objectar que la quantitat desviada.

Esta pràctica és un gest de desobediència civil (acte no legal, col·lectiu i públic) que qüestiona una de les assignacions pressupostàries habituals i que, a través de la seua difusió, interpel·la a la societat per tal d'obrir un debat que hui és més necessari que mai.

Els detalls teòrics i pràctics de la campanya es poden consultar a qualsevol d'estos enllaços:

objecciofiscal.org

enpiedepaz.org

grupotortuga.com

Si un número suficient de persones ens sumem a esta pràctica, i aconseguim difondre'n les raons, ajudarem a que l'inevitable debat pressupostari que s'acosta siga més plural, i a que la població pugua aportar-hi tots els ensenyaments que a

cadascú li ha dut la Covid-19. Fariem així una contribució a la construcció d'una nova defensa dins d'un nou paradigma d'organització social que fomenta que, en les qüestions fonamentals, la població prenga una veu que l'actual sistema manté silenciada.

En este camí, potser, arribem a construir una societat suficientment madura com per enfocar esta i altres crisis d'una manera comunitària.

València, 5 de maig de 2020